

הרב אורי שרקי

אורות - אורות מלחמה, פרק ו'

מתוך ספר אורות לראי"ה קוק

סיכום שיעור - עוד לא עבר את עריכת הרב

“כל העמים מתפתחים, ויוצאים אל הפועל על ידי תנועותיהם הטבעיות”. כל עם ועם מתפתח ויוצא לפועל (מתבטא) על ידי התנועות הטבעיות שלו: עבודת האדמה, תנאים אקלימיים, תנאי בריאות וכו'. “המלחמות מעמיקות את הערך המיוחד של כל עם, עד שמתבלטת צורתו ויוצאת אל הפועל בהגמרה (-באופן מושלם) בכל פרטי עמקיה”. ובין היתר המלחמות הן המגבשות זהויות לאומיות בעולם (אך בשונה מה”תנועות הטבעיות” המלחמות גורמות לגבש זהויות לאומיות באופן סופי) 1. “ישראל הוא האספקלריא (-מראה) הכללית של כל העולם”, אין דבר כזה “זהות יהודית”, משום שהיהדות היא מעין מראה שבה משתקפות הזהויות של כל העמים. שנאמר: “אשר בחר בנו מכל העמים”, מכל עם הקב”ה בחר משהו וכך נוצר עם ישראל. נשאלת השאלה: יוצא לפי זה שלעם ישראל אין זהות מקורית משל עצמו? תשובה: נכון, שנאמר בדברים ל”ב: “בהנחל עליון גויים בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים למספר בני ישראל...” יש שבעים עמים וכנגדם שבעים נפש ירדו מצרימה. “...כי חלק ה' עמו, יעקב חלק נחלתו” אנחנו כוללים בתוכנו את השאיפה של איחוד כל הזהויות הלאומיות. שאיפה זו גנוזה בתוכנו ויוצאת אל הפועל במהלך ההיסטוריה 2. רגילים לענות על השאלה ‘מי נמצא בגלות’ שעם ישראל הוא נמצא בגלות אצל העמים היושבים במקומותיהם. אבל האמת היא שונה: מאז נפילת מגדל בבל העמים הם הנמצאים בגלות. כלומר: מאז שהזהות האנושית המקורית התנפצה לרסיסים האנושות נמצאת בגלות. רק אז עם ישראל יורד אל עמים כדי לקבץ את אותם הרסיסים בחזרה. וזאת הסיבה שמדינת ישראל היא המדינה היחידה בעולם שבה אין יהודים: יש יהודים באנגליה, פולין, עיראק וכו' אבל בארץ יש אנגלים, פולנים, עיראקים וכו'. כלומר: יש נציגים של כל הזהויות בארץ. וזאת הסיבה לקיום המתח העדתי בארץ, לדוגמא: כאשר יש מתח בין יהודי-פולני לבין יהודי-עיראקי, זה מתח בין שתי גויים הרבים דרך שתי היהודים. כלומר: המתח הזה הוא המפגש בין כל הזהויות של האנושות כולה. ואין זה מקרי שעם ישראל מקבץ את הזהויות כולן, דבר זה מאפיין אותנו עוד מהתווצרותנו כעם 3. “וכל זמן שיש עם בעולם, שלא יצא אל הפועל הגמור בכל תכסיסיו, יש כהות לעומת זה באור הספוג של כנסת ישראל”. כל זמן שיש עם בעולם שלא התבטא עדיין בשלמות, עם ישראל מרגיש חסרון רוחני. “על כן בכל זמן שמלכות מתגרות זו בזו יוצאים אל הפועל ציורים מיוחדים להשלמתם של העמים, וממילא יולד כח השלמה בכנסת ישראל” - ולכן כל זמן שיש בעולם מלחמות משהו משתנה בעם ישראל (כי במלחמות העמים יוצאים אל הפועל) 4. “והיא מצפה לרגלו של משיח שיבא ויופיע במהרה בימינו”. הרב קוק כותב שורות אלו בזמן מלחמת העולם הראשונה, שיש צפייה להצהרת בלפור. ובאמת בעקבות המלחמה הזאת הוקם המנדט הבריטי על ארץ ישראל, שהיווה את היסוד לבית הלאומי שמכוחו בסופו של דבר הוקמה מדינת ישראל.

הערות:

1) וההוכחה: לכל עם יש מלחמות שאותם הוא זוכר ועליהם הוא מתחנך.

2) זאת אחת הסיבות שיש יהודים בכל העולם (כי אם כבר לגלות אז לגלות לכל העולם).

3) נשאלת השאלה: הרי כתוב במדרש ש"ישראל קדמו לעולם", ומשתמע מדברי הרב שהעולם קדם לישראל, האין זה סותר? תשובה: זה אכן סותר. מבחינה היסטורית עם ישראל הופיעה אחרי האומות (אברהם אבינו היה בן של גוי), אך מבחינת האידיאה ישראל קדמו לעולם. כלומר: בטרם נוצרה האנושות כבר הייתה מתוכננת במחשבת הבורא הזהות האנושית שאליה הוא רוצה לפנות, והזהות הזאת היא ישראל. והמחשבה הזו בא לידי ביטוי במהלך היסטורי-דיאלקטי: האדם הראשון הוא בבחינת עם ישראל, אחר כך (במגדל בבל) הזהות האנושית התנפצה ואחר כך עם ישראל משחזר זהות אנושית זו על ידי קיבוצו בארץ. (וזאת אגב הסיבה שהאבות קבורים במערת המכפלה ביחד עם האדם הראשון).

עוד דבר: לא סתם אפשר להוכיח מתוך היהדות כמעט כל דבר (נצרות, קומוניזם, דמוקרטיה וכולי) משום שהיא באמת כוללת בתוכה הכול.

עוד דבר: נשאלת השאלה: אם עם ישראל כל כך אוניברסאלי, מדוע אסור לו להתחתן בגויים? תשובה: משום שעל ידי ההתבוללות עם ישראל מאבד את הזהות האוניברסאלית הזאת, לדוגמא: יהודי המתבולל באנגליה נעשה אנגלי יותר מכל האנגלים, וכך הוא מאבד את האוניברסאליות שלו (את הייחודיות שלנו).

4). כמו שאמרו חז"ל: "בשעה שנפקדה שרה אמנו הרבה עקרות נפקדו עמה". כשעם ישראל חוצה את ים סוף "כל הימים שבעולם נבקעו". כלומר: מה שקורה לעם ישראל קשור למה שקורה לשאר האנושות, לדוגמא: שנת הקמת המדינה היהודית הייתה שנה של שחרור אוניברסאלי בעולם כולו (האימפריה הבריטית נפלה והשתחררו עמים רבים). עוד דוגמא: חורבן בית ראשון (586- לספירתם) הביא לשינוי רוחני בעולם כולו: באותה התקופה המיתולוגיה נפלה ממעמדה וקמו במקומה הדתות הפילוסופיות.